СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 208. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 6-го жовтня 1942. No. 208. Jersey City, N. J., Tuesday, October 6, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Президент Рузвелт „Заморозив" Ціни на Харчі, Заробітні Платні і Ренти

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, опираючись на ново ухваленім конґресом законі відносно боротьби з інфляцією, створив директорат економічної стабілізації, якого завданням є боротись з дорожнечею і інфляційними течіями. Вслід за тим відразу заморожено всі ціни на фармерські продукти, на робітничі платні і на домові ренти. На основі нового розпорядку заробітні платні мають залишатись на теперішнім рівни, але дозволено робити винятки там, де люди покривджені і пропорціонально до інших заробляють мало. Платні урядників також можуть бути довільно реґульовані, коли вони не вищі від $5,000 річно. Ніяка платня не може переступити $25,000 річно. В кількох наступних днях буде впроваджена також повна контроля на домові ренти. Основою висоти рентів буде ціна, яку побирали домовласники в місяці березні ц. р. Голова офісу заряду цін, Ліон Гендерсон, закликав домовласників, котрі підвищили ціни на ренти понад ту, що була в березні ц. р., щоб вони сами стягнули ті ціни вниз. Він також перестерігав тих домовласників, котрі в перенаселених околицях военної індустрії роблять ріжні надужиття з рентами, а навіть з продажю домів. Щоб добитись вищої заплати вони нераз загрожують викиненням даному льокаторови, та змушують його тим купити дім по дуже високій ціні. Тепер це буде вкорочене.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПІДДЕРЖУЄ КАНДИДАТУРУ БЕНЕТА

ВАШИНГТОН. — По довшій мовчанці президент Рузвелт отверто заявився за кандидатуру Джана Бенета, в надходячих виборах на нюйорського губернатора. Бенет є кандидатом Демократичної Партії. Але заки його іменовано кандидатом, прийшло до тертя між президентом і цею Партією, бо президент хотів поставити на кандидата сенатора Міда. Тому спротивився нюйорський впливовий політик, Джеймс Фарлі. Фарлі доконав свого і всупереч волі президента кандидатом вибрано Бенета. Тепер президент, забуваючи попереднє непорозуміння, отверто піддержав кандидатуру Джана Бенета, кажучи, що зі всіх трьох кандидатів, він найкращий. Президент також закликав всіх американських громадян, котрі можуть голосувати, щоб реєструвались до голосування, без огляду на те, до котрої партії належать. Голосування це є один з основних звичаїв демократії і нашого способу життя та його треба шанувати.

ГРОШІ ІЗ СТАРОГО ЗАЛІЗЗЯ.

НЮ ЙОРК. — Збірка старого заліззя в дільниці Квінс вже переведена. Вона дала надсподівано гарні результати, бо дала 33 міліони фунтів старого заліззя і інших металів. Колиб інші дільниці пропорціонально дали стільки само, то в одним Ню Йорку зібраноб біля сто тисяч тон старого заліззя. Посадник Ля Ґвардія заявив, що те старе залізо місто продасть приватним фабрикам по номінальній ціні. А за ті гроші буде створений фонд котрий піде на підмогу членам ріжних военно-помічних організацій, як помічним пожарникам, повітряним сторожам і т. п., що підчас можливих ворожих налетів можуть потерпіти.

ВХОДОВІ ПІДДАША НА „СКРЕП".

НЮ ЙОРК. — Президент дільниці Менгетен, Нейтен, заявив, що всі домовласники, що мають доми перед якими стоять протидощеві піддаша, чи „кенопіс", повинні ті піддаша розібрати, а залізо зложити перед домом, щоб його забрали троки, збираючі старе заліззя. Ті піддаша зроблять далеко кращу службу, коли будуть обернені на зброю, ніж коли стоятимуть перед домами, щоб дати людям маленьку охорону перед дощем. Ці піддаша будуть навіть перешкодою для людей, як наступить затемнення. В затемненні люди будуть вдарятися до стовпів тих піддаш і це теж повинно бути спонукою, щоб їх з хідників усунути, казав Нейтен.

ЗО СПОРТОВОГО „ФРОНТУ".

НЮ ЙОРК. — Хоч на світових боєвих фронтах шаліють битви, які рішатимуть долю людей, то нюйорчани не забувають і про те, що діється в спорті, зокрема, як поступають змагання гри в бейзбол за цьогорічне чемпіонство. Минулої неділі розігралась дуже важна боротьба між дружиною Кардіналс і дружиною Енкіс. Звичайно друга дружина все перемагала. Але цей раз перемогли Кардіналс 9—6. Глядачів було біля 70,000. А нюйорські ґазети подали великі звіти з гри на першій сторінці.

ВОЄННІ ПОДАТКИ ПІД ДИСКУСІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — В конґресі розпочато наради над новим податковим законопроєктом. В проєкті того закону говориться, що американська нація за цей рік має зложити біля 25 біліонів долярів в податках, себто одну четверту усього національного приходу. Певна частина з того податку буде по закінченні війни назад людям повернена. Цей зворот виноситиме від 10% до 40% вплаченої суми. Податок має зватись „податком перемоги".

ЗАКЛИК СЕКРЕТАРА ХЛІБОРОБСТВА.

ВАШИНГТОН. — Секретар хліборобства Клод Викард через радіо закликав американців, щоб вони сами ограничували споживання ріжних харчевих продуктів, а понадусе, щоб не накопичували їх вдома. Бо коли ми більше зуживатимемо тепер і цеї зими, говорив він, то наступного року можемо голодувати і прийдеться нам наші пайки обтинати. Та найважніше, що внаслідок розстратного споживання харчевих засобів, можуть потерпіти також американські вояки, що боряться на всіх світових фронтах.

ЯКІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН. — Конґресовий комітет військових справ опублікував звіт з дослідів над якістю американської зброї, зокрема літаків. Він заявив, що докладні досліди виявили, що американські літаки знамениті і пересічно на три знищені ворожі літаки припадає лише один американський. В деяких випадках сім і більше ворожих літаків припадало на один американський. Подаючи ті звідомлення конґресовий комітет перестеріг, щоб американці не сподівались все такого успіху. Дотепер все наступали японці, тому й їх втрати мусіли бути вищі. Але коли американці зачнуть переходити в офензиву, то й їх втрати мусять підскочити.

ДАЛЬШІ УСПІХИ НА ФРОНТІ В НОВІЙ ҐВІНЕЇ

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Війська Обєднаних Держав поробили нові успіхи на фронті в Новій Ґвінеї, в околицях Порту Морсбі. Вони посунули взад японські позиції на кільканацять миль в гори, поза місцевість Ефоґі. На Соломонських островах американські бомбовики бомбардували ті японські позиції, що там денеде ще залишились.

АРМІЯ ПЕРЕБРАЛА ТРАНСПОРТОВІ ЛІНІЇ

ВАШИНГТОН. — Американська армія перебрала під свій заряд велику повітряну лінію Пан-Америкен, котра з вибухом війни займалась транспортуванням ріжних продуктів і людей до Африки і на Близький Схід. Тепер тою лінією орудуватиме армія, котра задумує її значно поширити.

Американські Бомбовики Затопили Два Кораблі в Грецькім Заливі

КАЇРО (Еґипет). — Американські летуни бомбардували грецьку пристань в Наваринськім заливі і знищили два ворожі тягарові кораблі. Проти американських бомбовиків вислано пять ворожих літаків. Підчас боротьби американці збили три німецькі літаки і один італійський. Ось ті американські налети виказали наглядно, що американські бомбовики є першої якости, а не підрядної, як це дехто подавав.

ЗА „ВІЛЬНИЙ СВІТ" І „БЕЗ ІМПЕРІЯЛІЗМІВ"

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Прислухуючись співови военних сиріт, Вендел Вилкі, спеціяльний висланник президента Рузвелта, слухав теж і слів пані Чянг Кай-шек, що заповідала, що світ, що прийде, мусить принести свободу всім народам і виелімінувати імперіялізми, мандати і т. п., що тільки дають притоку до нових воєн. Вона теж визнала Вилкого символом „вільного світу з вільними народами".

НЕ ВІРЯТЬ В НАЦІСТІВСЬКУ ПЕРЕМОГУ

ІСТАНБУЛ. — Американці, що вчили в Американській Колеґії в Софії, мусіли покинути Болгарію наслідком урядового розпорядження. Вони кажуть, що події в Росії вплинули на болгар так, що вже мало є таких, щоб вірили, що Держави Осі можуть перемогти.

ДІСТАНУТЬ ВОЛЬФРАМ З ПОРТУҐАЛІЇ

ЛОНДОН. — Англія і Злучені Держави затісняють звязок з Портуґалією. Доказом цього є договір, що буде на днях заключений, а який забезпечить згаданим державам доставу вольфраму, металю, потрібного для сталевої продукції.

АМЕРИКАНЦІ ТРЕНУЮТЬ КИТАЙЦІВ

ДЕЛІ (Індія). — Китайські війська, що були в Бурмі, тепер гарно одіті і виеквіповані, бо є під американською командою, яка переводить з ними вправи і готує їх до нової акції.

ПРОМОВА З АВТОМОБІЛЯ. — Підчас своєї подорожі по краю, підчас котрої президент Рузвелт зробив 8,754 миль дороги, він між иншим брав участь в урочистім спущенні на воду корабля „Джосеф Н. Тил", котрого будову викінчено 10 днів після того, як під нього заложено основи. Було це в корабельних доках Кайзера в Венкувері, в стейті Вашингтон. У своїй промові, виголошеній при помочі мікрофона з автомобіля, президент Рузвелт ґратулював робітникам і зарядові за поспішну працю.

СТАЛІН ВЗИВАЄ АЛІЯНТІВ ВИКОНАТИ СВОЇ ЗОБОВЯЗАННЯ

МОСКВА. — Йосиф Сталін, совєтський премієр, вибрав незвичайну дорогу, щоб виявити те, що тепер являється для Совєтів найважнішим. А саме висказав те в письмі до Генрі Кесседі, голови пресової аґенції Асошіейтед Прес. Отже Сталін заявив, що другий фронт являється для Совєтів найважнішою проблемою, такою, що стоїть на першому місці. Відповідаючи на друге питання, що відноситься до того, які допомогу дають Аліянти Совєтам і що треба зробити, щоб її збільшити, Сталін відповів, що Совєти поносить властиво головний тягар боротьби з націстами, а допомога Аліянтів є покищо мало ефективною. Далі Сталін заявив, що сила совєтського опору німецькому натискови не є менша від агресивної сили Німеччини, чи інших агресорів, що пробують запанувати над світом. Та найважнішим місцем письма Сталіна вважають те, в якому він каже, що Аліянтам треба начас і вповні сповнити свої зобовязання і це доперва буде можна вважати поліпшенням справи допомоги Совєтам.

В АНҐЛІЇ ДЕЩО ЗДИВОВАНІ ПИСЬМОМ СТАЛІНА.

ЛОНДОН. — Заяви Сталіна в справі другого фронту і „малої ефективности" допомоги викликали серед урядових кол деяке здивовання. Найбільше дивує їх те, що ось ті погляди висказав Сталін в письмі до журналіста. Далі кажеться, що Обєднані Держави зобовязані головно до военного постачання Совєтам, бо про другий фронт не може вирішити ніхто інший, а тільки военні знавці. Що Совєти невдоволені з дотеперішньої допомоги, це заявив сам Чорчил, британський премієр, як вернув з Москви. Але справу розуміють так, що Чорчил переконав Сталіна, що Обєднані Держави рішені прийти Совєтам з допомогою по змозі якнайскорше. Тому і думають, що саме те мав тепер Сталін на увазі, коли говорив про виконання зобовязань.

ДВА АБО І ТРИ ФРОНТИ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети прикладають велику вагу до того, що пишуть в Англії про промову Вендела Вилкі, в якій він сказав, що Обєднані Держави заставлять незабаром Гітлера боротись на двох або і трьох фронтах.

БУДЕ ЖИВИТИ НІМЦІВ КОШТОМ ЗАГАРБАНИХ КРАЇВ.

БЕРН (Швайцарія). — Маршал Герман Ґерінґ, друга по Гітлері націстівська ґіґура, виголосив велику і бомбастичну промову, в якій запевнив німецький нарід, щоб він не лякався надходячої зими, бо не буде голодувати. Вже те одно вказує, що в Німеччині мусить бути дуже скрутно з поживою, себто так, як заповідають світові економічні знавці. Ґерінґ заявив, що німецькі армії є розташовані по чужих краях, та що ті краї мають дбати про їхнє виживлення, а з Німеччини армія не стягає ніякої поживи. Далі він сказав, що якщо бльокада Аліянтів дасться кому в знаки, то не німецькому народови, а тим краям і народам, що є під німецькою окупацією. Це вони будуть евентуально голодувати, а не німецький нарід, казав Ґерінґ. Він приобіцяв, що вояки дістануть на Різдво спеціяльний дарунок з муки, цукру, масла і т. д., призначений для їхніх родин. Казав, що остання зима була дуже гостра, та що тепер положення дуже поправилось. Згадав, що Німеччина використовує при продукції 6 міліонів чужинецьких робітників і 5 міліонів полонених.

ПРОМОВА „ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ".

ЛОНДОН. — На промову Ґерінґа глядять менш більш так як і на останню промову Гітлера. Обидві себе доповняють. І обидві виявлять страх, що мораль німецького народу може кожної хвилини заломитись. Тому треба її посилити обіцянками, яких одначе Німеччина не буде в силі сповнити. Бо, наприклад, не спинить аліянтських налетів і бомбардовань, що німцям найбільше дошкулюють.

ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ БРЕХЛИВОЇ ПРОПАҐАНДИ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Отже фальшивими є всі ті вісти, що їх подає нюйорський комуністичний „Дейлі Воркер", а за ним уся інша американська комуністична преса, про те, що генерал Дража Міґайлович, провідник патріотичної армії в Юґославії, погодився з Державами Осі. Таке передають юґославські урядові кола з Туреччини, беручи в оборону свого міністра війни перед комуністичною пропаґандою, що робить з юґославського героя зрадника. Далі кажеться, що ген. Міґайлович мусів виступити проти комуністичних партизанів, бо вони грабили села і допускались злочинств і складались з кримінальних злочинців, бандитів, ренеґатів. Армія ген. Міґайловича має мати 180,000 революціонерів, а комуністичних партизанів має бути 30,000.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Гітлєр про Україну

Останню промову Гітлєра, виголошену ним у берлінському Шпортпалясті знагоди відкриття допомогової кампанії в Райху, признати треба за найповніший до цього часу вияв гітлєрових намірів супроти України.

Хоча Гітлєр згадує Україну кілька разів, та видимо вживає він цеї назви як простого ґеографічного терміну, якому він не признає ширшого політичного значіння. Не згадує він її між своїми союзниками ні навіть між народами, що дали йому поміч. Говорить про неї виключно, що він і що націсти роблять Україні, а не що Україна робить йому. Зо слів Гітлєра виходило би, що Україна це теж частина тої великої землі, заселеної людьми, що вийшли з багна.

Одначе Україна є для Гітлєра ґеографічним поняттям великої ваги. Він видимо вважає її добуття великим успіхом для себе. Її окупацію він уважає вистарчаючою основою для кпин над маловажністю аліянтських добутків. Він каже виразно, що він пішов на Україну, а потім на Кубаньщину, бож це головні пшеничні краї. Як він думає використовувати українську пшеницю, він щоправда не говорив, але цього можемо догадатися з його слів про визиск інших українських багацтв України. Він багацько балакав про наладження всего економічного життя добутої країни. Він представляв справу так, гейби до приходу німців або ніякого економічного життя не було, або з їх приходу зовсім устало. Приходиться отже мовляв німцям пускати поволи в життя всю господарку. Будувати тисячі підприємств, фабрик, консервних фабрик, млинів і таке інше. Треба наладжувати копальні, а для них виробляти електричну силу.

Міг би може хтось думати, що Гітлєр допустив до розведення цеї господарки місцеве населення. Адже він в одному уступі навіть говорить про якусь співпрацю тубильців з німецькими окупантами. Але тут він зараз немовби на осторогу таким сподіванням каже, що націсти задумують збудувати в Україні свої власні промисли. Яку ролю в тому пляні мали би відограти українці, виходить чейже зовсім ясно.

В іншому уступі його промови піднесено як найважніше завдання націстів задержати дотеперішні добутки німецької зброї на все. Нема сумніву, що це відноситься й до України. Це зрештою в націстичній психіці просто самозрозуміле: не буде нацiст проливати кров, аби забирати край, і не буде орґанізувати господарку, аби потім з того краю уступати й віддавати його комунебудь іншому.

Збираючи до купи все: і перемовчування українців як чинника політичного, і малювання ваги й багатства самого краю, і заходів коло його загосподарення, треба прийти до переконання, що наміри націстів супроти України є: створити з неї кольонізаційний резервуар для німців. Українці мають в Україні, бути погноєм Німеччини, поки колись з неї не пропадуть навіки, як не тепер, то в четвер.

ПРЕСА Й ПЕРЕМОГА

(З приводу Тижня Преси).

Дня 1. жовтня відкрила американська преса святкування Краєвого Ґазетнього Тижня, присвяченого „повній праці американських ґазет для перемоги".

Назаґал щоденні й тижневі ґазети Злучених Держав покористовуються цим Тижнем Преси, аби відсвяткувати передовсім свої історичні свободи на основі американської конституції й американської системи демократії. При тому вони визискують цю нагоду на те, аби підчеркнути ролю, яку відограє свобідна преса в захованні цеї демократії, далі аби демонструвати ролю, яку грають ґазети в воєнній програмі, аби сказати своїм читачам, як збирається новинки, як ґазети друкується, як їх поширяється, а накінець аби підчеркнути вагу оголошень і зясувати підприємцям і читачам вагу ґазетньої реклями.

Президент перший дає признання.

На чолі провідників американського народу, що зложили пресі своє признання зприводу Тижня Преси, стоїть президент Рузвелт, котрий видав з того приводу послання, в котрім він немовби вдаряє по тих, що в удержуванні преси, в видатках на купно ґазети, добачують лише зайвий видаток. Він порівнює ґазету з корабельним балястом, себто з тими тягарами, які накладаються в спідні частини корабля, аби йому надати рівноваги, аби не дати бурі звалити корабель набік. „Наша вільна преса" — говорить президент не лише живе, але вона являється сущною частиною того зрівноважуючого балясту, що дає кораблеві можливість перетривати бурю".

Далі він малює ролю ґазети в історичну бурю, якою певно являється війна: „Війна накладає важкі відповідальности на всіх нас, але на ніякому публичному слузі не лежить така важка відповідальність за правду й чесність, як на пресі". Коли президент називає ґазети публичними слугами, то президент поступає згідно з демократичним розумінням народньої політики, за яким і уряд краю являється не паном народу, а його слугою.

„Обовязком ґазетярів є інформувати народ вповні й вірно" пригадує президент і ґазетним читачам і ґазетним робітникам, серед котрих, на жаль ще є люди, які добачують ціль ґазети не розкриванні правди, а в закриванні її, не в повноті й чесности донесень, а в перекручуванні донесень.

В дальшій частині послання президент звертається вже виразно проти такої корупції газетярства: „Американський народ чуває над цею цінною спадщиною свобідної преси. Він не дозволить ані на її корупцію, ані на викривлювання її для себелюбних цілей. Він далі буде вважати пресу як свою сильну правицю в війні й в мирі. Я маю надію, що це довіря буде оправдане".

Наконець президент сказав, що Тиждень Преси „по десятьох місяцях воєнних зусиль дає нам нагоду присвятитися наново свободі думати й говорити й писати правду так, як ми її бачимо".

Ґазетярі на боєвому фронті.

Другим урядником, що зприводу Тижня Преси видав публичну заяву, є Кордел Гол, секретар стейту, отже по президенті найвищий урядник адміністрації. „Я є глибоко вражений" говорить Гол, „високим поняттям своїх обовязків, з яким ґазетярі й ґазетярки, майже без вийимку заняли свої становища на фронтовій воєнній лінії".

Секретар скарбу Генрі Морґентав давав американській пресі признання за те, що вона повела боротьбу проти ворожої пропаґанди, що мала на цілі здеморалізувати й звести на манівці американський народ, а доконала вона цього, на його думку тим, що подавала новинки як можливо найповніші, як лише на це дозволяло національне безпеченство".

Подібні публичні заяви про пресу видали теж секретар внутрішніх справ Гаролд Ікес, ґенеральний почмейстер Френк Вокер, секретар торговлі Джесі Джфвнс, ґенеральний прокуратор Френзис Бидл і секретарка праці Френзис Перкинс.

Дарова праця для перемоги.

Між досягами, за які ці урядники вихваляли американські ґазети, є добровільна цензура, встановлена ґазетами, себто осторога щодо публікації новинок, які можуть пошкодити веденні війни, а далі піддержування уряду в усяких кампаніях, як у закупні воєнних бондів, збиранні заліззя, тощо. Департамент скарбу, наприклад, обчислив, що завдяки безплатним оголошенням у 10,000 щоденних і тижневих ґазет продано бондів на загальну суму 65 міліонів долярів. Пресі треба подякувати за рекрутацію тисячів мужчин до військової служби. Преса помагає воєнному зусиллю на тисячі інших способів.

Дай Боже, щоб Здійснились

Щоб вийти переможцем у теперішній війні, потрібно не тільки масової продукції зброї, масового вишколювання вояків летунів та ґеніяльних плянів для оборони й наступів, але й ясно поставленої цілі. Бо як треба всією силою боротися, то за що?

Коли іде про те, за що боряться Обєднані Держави з Німеччиною та Ніпоном, то це ясне, що Обєднані Держави боряться, щоб перемогти націвський та ніпонський імперіялізм. Боряться за те, щоб Европа не стала невільницею націвського імперіялізму, а Азія рабинею ніпонського імперіялізму. Боряться за те, щоб не було на світі пануючих і поневолених народів, як про те недвозначно висловився недавно віце-президент Злучених Держав — Генрі А. Воллес. Сказав він, між іншим, і таке: „Мабуть Америка дістане тепер нагоду висловити, які повинні би бути свободи та обовязки пересічної людини. Скрізь пересічна людина має навчитися будувати свої власні індустрії своїми власними руками у практичний спосіб. Скрізь пересічна людина мусить навчитися збільшувати свою продукцію так, щоб вона та її діти вкінці могли сплатити світові все те, що отримали. Ніяка нація не сміє мати Богом-даного права використовувати інших націй. А старші нації дістануть нагоду помогти молодшим націям розпочати свою індустріялізацію, але не сміє бути ані мілітарного ані економічного імперіялізму?

І чиж потрібно для Обєднаних Держав ясніше поставленої цілі, як її намітив віцепрезидент Воллес у повищих словах? Значить, Обєднані Держави мають і тепер таких людей на найвищих державних становищах, що зовсім ясно розуміють, про що дійсно ходить у теперішній боротьбі. Та колиб відбити міліони летючок із повищим уривком з промови Воллеса і розкинути їх у ріжних мовах по занятих Гітлєром краях, то вони ще сильніше скріпилиб опір націстівській владі. А колиб отакими летючками густо засіяти з літаків Німеччину та Ніпон, то й населення Німеччини та Ніпону яснoб зрозуміло, за що йде тепер війна, і то знає, чи летючки з воєнною програмою віце-президента Воллеса не відогралиб такої, або й ще більшої ролі для перемоги у війні, як у минулій війні відограли 14 точок президента Вудрова Вилсона.

Зі свого боку, ми канадійські й американські українці, віримо, що якщоб ось та програма здійснилась, то вона прирпринесе волю теж і десяткам міліонів українського народу на сході Европи. Досі ось цей нарід і його прадідна земля були предметом змагань европейських імперіялістичних держав, і від того вони страшно терпіли і ще терплять. А колиб та програма, яку начеркнув віце-президент Воллес, стала угольним каменем найвищих воєнних цілей та повоєнної перебудови світа, то ні українці, ні який інший нарід на світі, не мав би побоювань, що його по війні скривдять. Тому дай то, Боже, щоб, як сказав Воллес, ніяка нація не мала права використовувати інших націй-народів по війні!

О. Івах, Винніпеґ.

ВАНДРІВКА ФАРМЕРІВ

Приманювана великими заробітками в воєнній індустрії велика частина фармерів нині покидає фарму і йде до міста. Не знають вони мабуть, що в той час, як вони шукають покупця на свою фарму, щоб її чимскорше позбутись, багато мущухів мріє про те, щоб поселитись на фармі.

Там добре де нас нема — каже наша пословиця. І в місті дуже гарно жити, коли ми дивимось на нього з села. Також місто гарне, коли приїхати до нього на короткий час, до добрих знакомих в гості. Є чим налюбуватись, зачерпнути чимало вражінь й опісля тими вражіннями довго жити на селі.

Але жити довше в місті, це вже дещо інша справа. Приманa міста зникає, а на перше місце висуваються дошкульні прикмети міста. Блестячі світла міста, що так манять в перших днях побуту, відємно ділають на очі. Нераз навіть викликують біль голови. Оживлений рух на кожному кроці в місті, викликує серед людей нервову гарячку. Вони поспішають все, навіть коли нема до цього потреби, навіть коли вибираються на прохід. Ця нервова гарячка викликує в нервовій системі чоловіка прикре почуття. Вона не причиняється до щастя людей.

А їхати вранці на переповнених підземних, чи надземних залізницях до праці, а вечором повертати, це також не жарти. Як по цілоденній праці вечором висипляться робітники з фабрик, вони нервово поспішають до „собвеїв", начеб за ними мала зараз провалитись земля. З їх облич можна вичитати, що вони ще не відзискали свойого почуття, що є свобідними людьми, а далі здається їм, що творять частинку фабричної машини, що немов опир ненаситно домагається від них корму. З розгону вони так завалять залізничий віз, що людина серед них може піднести вгору ноги і не впаде.

Ця нервовість не зникає навіть коли робітник прийде до дому. Він нервово їсть, нервово розмовляє з членами родини, нервово забавляється, нераз „успокоює" свої нерви алькоголем. Бо не треба забувати, що по фабриках нині можна працювати довше. А кожна година поверх 40 на тиждень, рахується півтора раза. Чомуб її не використати? Це „жнива" для фабричних робітників. Працюючи довгі години можна виробити $50, $60, а навіть $80 і більше на тиждень! Це не аби яка сума. Але додавши до тих довгих годин ще довгу їзду до праці і назад, робітникови на відпочинок мало що залишається. Гроші в нього є, це правда. За них він справляє собі — як довго ще можна — дорожчу одежу, дорожчі меблі, купує дорожчі харчі. Але нервове життя в місті і цілковита перевтома, випливаюча не лише з фізичних, чи умових зусиль, але з галасу і поспіху — вибиває його з сил до тої міри, що він не може новонабутими гарними річами якслід потішитись.

Він тоді зачинає мріяти про спокійне життя на фармі. Якби то добре було бути своїм власним „босом". Правда, на фармі також треба рано вставати, але те вставання не таке прикре, як в місті, бо нема страху, що чоловік спізниться. Пів години скорше, чи пізніше — це його власна справа і він не мусить перебивати фабричної карточки. Крім того в спокою впродовж ночі він міг добре відпочати. Йому не треба далеко їхати до праці, ні здалека опісля вертати. Заощаджений час він повертає на відпочинок. Достойна повага на фармі не розрушує цілої його нервової системи. Він почуває задоволення внутрі своєї істоти. Він спокійно слідкує за природою, яка в прекраснім порядку дає життя ріжним ростинам й звірятам. Благородний вплив природи ушляхотнює його душу.

В фабриці робітник є шрубкою у якійсь великій системі. Він дістає точні прикази, що має робити. Його завданням є найдосконаліше виконати той приказ. А це здавлює його індивідуальне думання, його волю. На фармі він сам свій „пан". Це він укладає для себе систему, ріжні пляни, й сам опісля ті пляни виконує. Він не безвольна шрубка у великій системі, лише індивідуальна людина, що витискає печать свойого духа на зверхнім окруженні.

Міщух свідомий цього. І як занадто йому все надоїсть, він постановляє вибиратись на фарму. Зрозуміло, що так скоро він тої постанови не виконує. Бо проти фарми промовляють інші обставини. Він собі обрахує, що за тиждень в місті він більше заробить, ніж на фармі за місяць. На фармі зібрати сто, двісті долярів, це не аби яка проблема. В місті він попрацює собі пару тижнів і гроші є в кишени. Крім того цілий рівень життя вмісті вищий: краще мешкання, є центральне огрівання, ґаз, електрика, тепла вода. Є сухі хідники по вулицях, всіляка комунікація. Є ріжні забавкові заведення, кіна, театри, клюби. До того він чув від самих фармерів, що життя на фармах не дуже радісне. Треба журитись усім, а найбільше довгами.

Міщух на якийсь час по такім думанню забуває про фарму і старається себе переконати, що йому в місті таки добре. Аджеж є добрі заробітки, є гарне помешкання, харчів доволі, одежа модна. Чого більше бажати? Колиж бо — будильник щоранку переразливо дзвонить, пропав би він. Щоранку спішися, ладуй собою підземні залізниці, зливайся на вісім, чи десять годин тілом і душею з величезною фабричною потворою. Щодня те саме, і те саме. Що з гарної одежі, коли в жилах і цілім тілі прикре почуття нервовости? Що з харчу, коли не можна його якслід спожити? Що з гарного мешкання, коли не можна в нім

(Докінчення на стороні 3-тій)

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

3)

Коли Лізі минуло десять років, батьки стали радитись, що їм зараз треба почати. Обоє вони думали, що слід би її оддати в ґімназію. Але це була річ трудна, навіть дуже трудна: треба було або віддати Лізу до чужих людей, або самим переїздити до міста. Які вони не були засліплені, а все таки розуміли, що Ліза у чужих людей не вживеться, а переїхати до міста, покинувши хазяйство, не дозволяли фінанси.

Тоді вони рішили вчити її дома та возити до екзаменів у ґімназію, а тому, що Ліза матери не слухала і не хотіла її слухати, то вони умовилися з учителькою місцевої земської школи, що вона буде учити дівчинку.

Ліза запротестувала і проти цього, але її вдалося умовити: наука буде зовсім не трудна і всі знатимуть, як вона добре вчиться. На екзамен їй зроблять кілька що найкращих убрань таких, яких вона сама схоче. Екзаменуватися буде прилюдно, навколо сидітиме сила панства і всі любуватимуть нею.

Тижнів зодва Ліза вчилася хоч і не добре, але все таки вчилася, бо хотілося, щоб учителька дивувалася, яка вона розумна. Потім вона стала звикати до тієї і хвалитись перед нею обридло, а силувати себе робити те, що не хочеться, не вміла. Вона при вчительці не могла нічого вивчитися і Марія Олександровна мусіла взятися вчити її перед тим, як та прийде. Трудно було притягти Лізу до цієї роботи, доводилося дорікати, благати і що дня щось обіцяти або дарувати. Ліза приходила і сідала до столу така розлючена, що тільки батькови та матери було не гидко на неї дивитись, а учити було таке, що кожні три-чотири хвилини книжка з розгону летіла у другий куток хати.

— Ліза, так не годиться робити! Нащо ти кидаєш книжку? Піди візьми її — докірливо казала Марія Олександровна.

— Не діждешся! — глузливо відказувала Ліза.

— Піди і візьми!

— І не думаю!

— Я учительці скажу, а вона всім розкаже, яка ти.

— Не скажеш, бо і тобі стидно буде.

— Я за поведінку єдиницю поставлю.

— Так я ще гірше вироблятиму.

— Візьми книжку, бо трейбаж таки вивчити.

— Піди сама тай візьми.

Кінчалося таки тим, що Марія Олександровна справді вставала та йшла за книжкою, яка через кілька хвилин знов летіла у куток. Знову починалися докори та суперечки, аж поки Марія Олександровна знову не вставала за книжкою.

Коли приходила вчителька і питала, як поводилася та вчилася Ліза, Марії Олександровні було неприємно казати правду.

— Нічого собі... Вчилась, навіть не погано...

— От і добре! — хвалила вчителька.

Ліза самовдоволено усміхалася, приймаючи незаслужену хвалу.

Питання про заміжжя Лізи здіймалося ще тоді, коли Ліза і ходити не вміла. Де далі ці розмови бували частіші і все говорилося при самій дівчині.

Часом коли згадувалося, що в такій, чи іншій великопанській родині є хлопчик однакових з Лізою років, мати, батько, або бабуся жартуючи казали: „Ось росте молодий нашій Лізочці".

То були жарти і не жарти. Мати не раз згадувала усіх малих паничів і вибірала між ними найбагатшого і найпановитішого. Таким був одинчик великих панів Михайлик Мезенко, що був на три роки старший від Лізи. Мезенки жили у другому селі верст за десять і Марія Олександровна ніколи не бачила ні їх ні того хлопця.

Помалу вона так звикла до думки, що малий Мезенко обовязково колись посватає Лізу, що стала цікавитись ним та його родиною, мов би то була вже певна і умовлена річ.

Вона завсіди прислухувалася, що говорять про тих панів і розпитувала все що можна у наймичок, що служили з містечка у їхньому дворі. При цьому мала такий вигляд, спокійний та трохи владний, мов зарання звикала вважати Мезенків „своїми". Але це зовсім не значило, що вище Мезенка її мрії не залітали. Але поки що значнішого від Мезенка в дійсности не було. Звичайно, для такої красуні Мезенко був би не якою вже там доброю партією.

Ліза справді росла надзвичайною красунею. Невеличка, тоненька та струнка, з золотим хвилястим волоссям, з тонкими, мов виточеними рисами білого личка та величезними темносиніми блискучими очима, дівчина була схожа на мадонну Ботічеллі. При чужих її личко мало також і вираз мадонни, а при своїх воно здебільшого було незадоволене, а часто якось тупо сердите.

У маленькому містечку її краса була найпершою і, здавалося, для всіх мала значіння.

Не раз дивлючись на неї знайомі говорили Марії Александровні:

— Шкода, що тепер нема таких царевичів, що блукають світом, шукаючи що найкращої дівчини. Напевноб ваша Ліза стала царицею.

— А що ви думаєте, хіба і тепер такого не буває? — ніби жартуючи відказувала Марія Олександровна і оповідала про ті випадки, коли і тепер особи королівського роду вінчалися з звичайними паннами.

(Дальше буде).

Кампанія „Продає" Петена

Американські кореспонденти в неокупованій Франції замітили останніми часами небувало ожевлену кампанію за звеличання французького маршала Петена, 86-літнього начальника французької держави. Як кажуть вони, каппанію ведеться зовсім на американський спосіб, властиво на американський купецький спосіб, себто на взір кампанії для розголошення товару. Таке розголошування в Америці називається продажом, бож останньою ціллю розголошення є збільшення продажу товару.

„Продають" Петена французам у цей спосіб, що пригадують французам при всякій нагоді про його історію, його чесноти й заслуги.

Хоче француз післати листа, він купує почтовий значок, а на ньому він стрічає образ Петена. Купує фляшку молока для своєї дитини й на ній вичитує заклик Петена про потребу дбати за здоровля дітей. Який урядовий документ не дістав би француз, він усе побачить на ньому на печатці маршалківську палку Петена, що виглядає як топір давних франків.

Розголошувачі Петена не минають ніякої нагоди звеличати його, а штаб цих розголошувачів, які весь свій час присвячують робленні Петена популярним, начисляє двіста людей. Штаб займає 12 разів більше кімнат, ніж усі канцелярії французького міністерства заграничних справ у Віші. З готелю, в котрому містяться канцелярії тої машини до розголошування одної людини, мусіли випровадитися пять купців.

Між членами цього штабу розголосу Петена є артисти, що рисують Петена олівцем і вуглем; малярі, що малюють його водними й олійними фарбами; офортисти, що рисують його портрети й помножують цинковими й мідяними таблицями; медалисти й різьбарі, що увіковічнюють героя зпід Вердену в плястрі, металі, дереві й паперовій масі. Помножування таких звеличень показує на бажання добути для Петена популярність продукцією на велику скалю.

Дереворитів, яких від віків уживано для ілюстровання дитячих книжок, уживається тепер, аби вирити історію Петена з часу, як він був селянським хлипчиною, як він був школярем, як він бавився вояка, і так далі, поки він став начальником держави в Віші.

Між першими такими дереворитами був образок, що змальовував битву під Верденом: на переді стояв Петен, а довкола нього кулі з його гармат розривали німців на куски. Ці рисунки поширилися дуже скоро й нині їх уже купити не можна. Кажуть, що самий уряд їх конфіскує, аби не дратували німців.

Ще інший образок промовляє до старої приязни французів до американців. Називається він: „Товариші по зброї", а представляє звитання маршала Петена з генералом Джаном Першингом, начальним командантом американських військ у Франції в першій світовій війні.

Штаб розголошування маршала Петена переконтролював публікацію девяти життєписів маршала Петена. Розголошувачі дбають за те, аби купці свобідно вживали кличів Петена для прикраси порцелянових виробів, попельниць, карт до грання, перевязок до капелюхів, бібулярів, ба навіть філіжанок для квачів до голення. Золотники оголошують, що вони можуть вирити за дешеву ціну кличі Петена на якунебудь золоту блескітку.

Кажуть американські газетярі, що нема такої дешевої річи, якої не робили би розголошувачі маршала Петена. Все таки вони не вспіли зробити одного, а саме заставити маршала Петена надавати відзначення, що зветься Декорацією Почесного Легіону, для звеличання себе самого. Від коли маршал Петен став начальником держави, він не надав ні одного такого відзначення нікому, кому воно не належалося. Коли маршал Петен хоче зазначити, що він чується комусь особисто вдячним, він дає йому карточку, на основі котрої ця особа може замовити собі й заплатити сама, „бедж", що засвідчує, що він є в добрій ласці в маршала Петена. Заки така особа дістане таку відзнаку, вона мусить показати поліції картку Петена на доказ, що має право до відзнаки.

Газетярі не мали ще часу розслідити, які впливи має така кампанія розголосу. Одначе саме існування таких заходів показує, що начальник французької держави тепер популярний не є.

Вандрівка Фармерів

(Докінчення зо сторони 2-гої)

якслід відпочити? Що з усіх тих грошей, коли вони в остаточному результаті не приносять щастя?

Хліборобське звання далеко старше, від фабричного. Життя на лоні природи, далеко природніше, ніж життя на міській цементі, серед заліза і скла. А коли воно природніше, воно мусить бути щасливіше. Хліборобська молодь нераз мріє про блеск міста. Несповнені мрії їх може деколи роблять нещасливими. Але вони повинні тямити, що жити з несповненими мріями таки краще, ніж жити без ніяких мрій. А життя у великім місті роздавлює ті мрії, робить людей занадто реалістичними і вкручує їх у велику міську систему так, як машиніст вкручує шрубки в якусь велику машину. З бігом літ, як на обрію зарисовується кінець нашої подорожі, не одному міщухови насувається прикре питання: „І що властиво я своїм життям осягнув?" Чоловік, що прожив життя в тіснім контакті з природою знайде відповідь на це питання далеко скорше, ніж чоловік, що був відділений від природи цементовим підложжям.

Це не даром вчені ріжних країв однодушно заявляють, що хребетний стрижень нації є його хліборобство. А нація, в якій перевагу здобуває міський елемент, стає на шлях, що веде до склону.

U. S. Treasury Department

ДОПОМОЖІТЬ ВОЄННИМ ЗУСИЛЛЯМ ЗБИРКОЮ ВІДПАДКІВ ЗАЛІЗА І СТАЛІ! ВОНИ ПОТРІБНІ, ЩОБ ВІДПОВІСТИ ВИМОГАМ СТАЛЕВИХ І ЗАЛІЗНИХ ФАБРИК, ЩО ПРОДУКУЮТЬ ВОЄННЕ ЗНАРЯДДЯ. ДЛЯ ЦЕЇ ДОПОМОГИ НЕ ТРЕБА НІ ОСОБЛИВОГО ЗАПАЛУ, НІ ПОСВЯТИ, А ТРЕБА ТІЛЬКИ ХОТІТИ ДОПОМОГТИ ВИГРАТИ ВІЙНУ, ОБОРОНИТИ СВІЙ КРАЙ І СВОЄ ВЛАСНЕ ДОБРО.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Підготовка до концерту.

Дня 1. жовтня ц. р. відбулись чергові збори Комітету Відділів У. Н. Союзу в Ню Йорку. Предсідник С. Ковальчук здав звіт зтої роботи, що вже зроблена в цілі підготовки до великого концерту, що має відбутись дня 1. листопаду ц. р. в Авдиторії Вашингтон Ірвінг Гайскул. Він заявив, що вже замовлений хор, одна солістка і соліст. Идуть дальші заходи, щоб збагатити програму. Тикети відділи розібрали і розпродують. Також надруковані летючки. Всі три нюйорські українські радієві стації згодились оголошувати цей концерт зовсім безплатно. Також хор і солісти виконають свої точки безплатно. Увесь дохід, як відомо, йде на „армі емергедженсі реліф фонд".

В дальших нарадах розведено дискусію над технічним переведенням свята. Також назначено своїх бесідників. З армії має прибути з промовою якийсь старший официр. Назначено також людей до обслуги галі і публики підчас концерту. Рішено ріжними шляхами звернутись до нашого громадянства, зокрема до родичів, яких сини служать при збройних силах Америки, а передівсім до самих вояків, щоб вони масово явились на тім святі, влаштованім в честь американської армії. Вступ для всіх вояків в одностроях даровий.

Всі відділи У. Н. Союзу, що справляють собі на цей концерт „Сервис Флег", повинні з тим флеґом прийти троха раніше на той концерт, щоб його якслід там уставити, чи вивісити. Інструкції в тій справі вони дістануть від комітетових, що там вже будуть. Рано того самого дня всі відділи, з ріжних дільниць Ню Йорку, (якщо є в них на те своє рішення), повинні посвятити свій прапор у своїй місцевій церкві і при тій нагоді, в порозумінні з місцевим парохом, перевести на „армі емердженсі реліф фонд" збірку. Участь в концерті беруть всі відділи з пятьох дільниць Ню Йорку.

Всі ті союзовці, що закупили тикети на Союзовий Здвиг, що мав відбутись в літі, 6. вересня ц. р., а не відбувся, бо згорів парк — можуть виміняти ті тикети в свого відділового секретаря на тикети на цей концерт.

Л.

Булось більше маніфестаційно, як з українського, так і з американського боку. Салю Технічної Школи вже винаняно на 1. листопада. Організується ріжні комітети, щоби всього якслід доглянути та свято прилагодити. Запрошено всі українські хори. На бесідників маємо запросити — сенатора Бравна, та ще когось з урядників з Вашингтону та А. Глинку українського посла з Канади.

Про це внедовзі буде більше написано.

Викінчення Українського Народного Дому.

Будівля при викінченні Укр. Нар. Дому вже почалася. Вибивають стіни та стелю залізними ґратами та прилагоджують до пляйстровання. Комітет вимірує тна вирахове ріжні уліпшення.

Люди приходять та оглядають, а дехто приносить і гроші. Треба лише більше жертвенности!

Клюбова саля на першім поверсі вже викінчена. Саме тепер робляться приготування до величавого отворення, яке відбудеться на 11. цього місяця.

Спростовання.

Питаються нераз, чи читають наші люди „Свободу". Відповідь моя така: читають і ще як! Напишіть щось, а пометіть когось припадково... Побачите, скільки буде жалів і скарг. А таке сталося от хочби зі мною.

Недавно помістив я лісту членів фундаторів Укр. Нар. Дому і приладково поминув пару імен. Що то я наслухався за це і від уряду і від людей, і від їх приятелів! Отже ще раз кажу: Читають люди „Свободу"! І спростовую свою помилку та перепрошую тих членів фундаторів У. Н. Д., що їх припадково оминено. Не моя це вина, а книговодчика. Але тепер я сам уже всіх перераховав і подаю точно.

Передше подано 60 членів. А оминено такі призвіща: П. Боднарчук, І. Дячин, В. Дідик, А. Дяків, А. Ящук, Л. Ящук і А. Кривий. Всі ці особи також повними членами фундаторами, бо зложили на будову У. Н. Дому по $100, або більше. За це їм щира подяка.

Члени звичайні.

Говорячи про членів фундаторів, хотів би я згадати пару словами за членів звичайних.

Всі ті люди, що дали не менше як $25 на Будову У. Н. Д., є членами звичайними. Їх імена є виставлені на великій таблиці Клюбової Салі. Коли кого там нема, то значить, що він має ще щось доплатити.

А є багато таких, що дали по 10, 15, або 20, а то по 24 долярів. Треба їм лише доплатити до $25., а тоді їх імена зараз будуть надруковані на таблиці. Коли прийдете на отворення Клюбової Салі на 11. жовтня, не забудьте вирівнати свій довжок та подбати, щоби ви були повними членами У. Н. Дому.

Заряд рівнож приготовляє Дипльоми чи Членські Грамоти. Кождий, хто є повним членом дістане таку грамоту. Дехто вже дістав її передше.

Памятаймо, що У. Н. Дім це наш дім, і ми всі повинні обовязково бути повними його членами.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вісти про наше життя-буття.

Полева Військова Кухня від українців.

Від дошого часу збирав о. Чеханський гроші на Військову Полеву Кухню, вдарі від українців. І як нам доносять, кухня така вже куплена. Тепер прилагоджується торжество передання цеї кухні, яке відбудеться 18. жовтня на площі нової церкви в Гемтремку. Будуть присутніми визначні цивільні та військові особи.

Листопадове Свято.

Що року святкують українські люди листопадові свята, деб вони не жили, та де є можливість святкувати. У нас, в Дітройті, звичайно святкують один, або і три рази.

Кожда громада — собі. Та цього року рішено зробити одно Листопадове Свято. До цього взялася Федерація Українських Товариств в Дітройті, що обєдиє майже сотку ріжних народних організацій, відділів Союзових, Клюбів і т. д.

Голова цеї Федерації робить заходи, щоби таке свято від-

ЯК ДОКАЗАТИ ДАТУ УРОДЖЕННЯ?

В Америці є дуже багато людей, що не мають свідоцтв (цертифікатів) уродження, а що гірше — не можуть їх видістати з ріжних причин. Таких людей в однім стейті Ню Джерзі є понад шістьсот тисяч, як це ствердив недавно директор Бюра Спису Населення (Bureau of Census) в Вашингтоні. Можна з цего бачити, скільки є таких людей в цілій Америці. Певна річ, що між ними є багато українських людей, так зпоміж імігрантів, як також серед уроджених в цім краю.

Федеральний уряд хоче таким людям прийти з поміччю. Директор Цензусового Бюра оповістив, що такі особи можуть користати з інформації Бюра і одержати потрібні для них докази в справі дати і місця їх уродження.

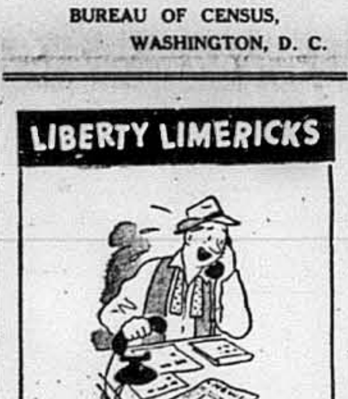
Це Бюро в Вашингтоні має два джерела, з яких черпає такі інформації. Перше джерело — це акти спису населення (загальний цензус), а друге джерело — це реєстраційні карти 41 міліонів мужчин, що зареєструвалися в часі першої світової війни. Відписи і фотостатичні знимки тих карт, про які постаралося Бюро, можуть тепер бути доручені інтересованим особам.

Цензусове Бюро рахує 1 доляра як оплату за вишукання бажаної інформації, а три доляри, коли таке поручення має бути виконане сейчас, та коли має бути долучена фотостатична знимка.

Подаємо ці інформації в тій цілі, щоб з них користали українські люди не тільки в Ню Джерзі, але також в інших стейтах.

До Цензусового Бюра адресувати так:

BUREAU OF CENSUS,
WASHINGTON, D. C.

U. S. Treasury Dept.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

РІБЕНТРОП ЇЗДИВ НА УКРАЇНУ

ВАШИНГТОН, (ОНА). — Німеччина вже відчуває серіозну недостачу харчів і з того приводу уряд нацистські дуби час від часу виголошують до народу промови і впевняють його, що хліб буде. Минулого тижня таку промову виголосив і міністер заграничних справ Рібентроп. Він між іншим сказав, що недавно іздив на Україну і бачив власними очима, що хліб є. Він був в Україні в самі жнива і видів як люди косили збіжже. Ми, казав Рібентроп, завоювали від Совєтського Союза найбільш родючі землі — Україну, Донщину й Кубанщину. Маючи в посіданні такі багаті землі — ми голодувати не будемо.

Щодо сирівцю, то такого ми маємо досить, впевняв Рібентроп. Держави Осі мають до своєї розпорядимости сирівець цілої Европи аж по Волгу. Крім того Японія забрала в своє посідання найбогатші землі Далекого Сходу.

Рібентроп в своїм зацитькуванні німецького народу нічого не згадував про визволення України, Донщини й Кубанщини з большевицького ярма, а трактував ці краї як німецькі кольонії, які нацисти будуть експльоатувати в користь великого Райху.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

U. S. Treasury Department.

—Courtesy N. Y. DAILY MIRROR

Жіноча Сторінка

Байдужність для Власної Справи

По правді — наша жіноча сторінка не є ні сторінкою, ані жіночою у такому розумінні, як це подибуємо її по американських журналах. У сірому кутку газети, між Тарзаном та оголошеннями три — чотири шпальти скромного матеріялу, для якого редакція рішила дати окреме місце, щоб звернути на нього увагу нашого жіноцтва. Ні воно політика, ні заплутані воєнні комбінації, ні тяжка фільософія, ні незглубима наука. От, звичайні справи нашого будня, які повинніб цікавити жінок більше чим мужчин, бо здебільша торкаються справ ближчих жіночому засягови праці та заінтересування, чим мужеському.

А у загальному — це справи, що кождого можуть цікавити. Звязані з нашим американсько-українським середовищем, родинним домом, що ріжниться у дечому від американського, з нашими дітьми, які все будуть українсько-американськими, чи нам, або їм подобається це, чи ні. Врешті справи, які вяжуться з нашим особистим поступом та культурою, яка мусить достроюватися до загального поземy, на якому розвивається цілий американський нарід. А при цьому має вона заховати ці свої питомі цінности, які придадуться Америці, а нас і наші родини виріжнять користно на тлі американського загалу.

Вже сам факт, що сторінка розпочала свій другий рік — це доказ, що вона належить до немовлять, які пережили небезпечний вік. Коли поглянемо на друковані спроби нашого тутешнього жіноцтва, вони здебільша і цього віку не переживали. А були це спроби, за якими стояли жіночі товариства, що діставали готові ряди читачок-членів, до яких морального обовязку та організаційної карности все була дорога відкликнутися безпосередно.

Що більше: коли мова про нашу сторінку — ходять чутки, що її читають теж мужчини. Явище, про яке мріє кождий жіночий часопис у такому розумінні, що кождий хоче мати також між мужчинами своїх читачів. Найбільш читаний американський журнал для жінок — Ladies Home Journal — зправила друкує листи признання, які дістає від мужчин, та вважає це доказом своєї вартости.

Отже у нашому випадку явище, на яке можнаб бути зарозумілим, якщоб не це, що за ним криється інша сумна правда: жінки не читають сторінки у такому проценті, як належалоб, бо взагалі, менше чим мужчини цікавляться цілим щоденником. Бо майже виключене, щоб жінка, яка читає кождої днини чотири сторінки часопису, раз у тиждень відложила її вже після третьої тому, що четверта — це жіноча. Воно свідчить, що жінки і читають менше від мужчин і мають більш обмежений засяг поважних справ, якими інтересуються. Коли на підставі цього порівнаємо наше жіноцтво з американським — побачимо щось цілком противного. У газетярському бизнесі є таке переконання, що у нормальних часах жінки читають газету вдвоє пильніше, як чоловіки, бо попросту „гавзвайф" має дома більше нагоди сісти та розложити часопис, ніж мужчина у фабриці, бизнесі чи офісі. Звідси іде дальше переконання — зрештою оперте на правді — що американський жіночий загал є більш освічений та очитаний, чим мужеський.

Тому, що до справи свойого друкованого органу наше тутешне жіноцтво не проявляло великого запалу — редакція „Свободи", забравши на себе журу за існування жіночої сторінки, звернулася до наших жінок з закликом про легкий рід співпраці: хотіла почути їхню опінію про це, що їх цікавить, про що хотіліб довідатися чогось більше, що їм у сторінці не подобається. Бо є великий засяг справ, про які можна для жінок писати, а вказівки у цьому напрямі були тимбільше пожадані, що матеріял для сторінки — добирають мужчини - редактори, ці самі, що редагують цілий щоденник. Редакція не чекала на готовий до друку матеріял від читачок, бо таким ніхто довго не потранивби видавати часопису. Взивала їх до співпраці, для якої не треба ні незвичайного таланту, ні багато часу чи зусилля. Вистарчає сама лиш добра воля і інтерес для справи, що її редакція на себе взяла.

Що наше тутешне жіноцтво не проявило за цей рік для жіночої сторінки хочаб частини цього запалу, що його мали у краю наші сільські жінки для свойого часопису — на це зложилося багато причин. Там від літ праця над жіноцтвом ішла у цьому напрямі, щоб переконати його, як доля одиниці і народу залежить від освіти та культури — тут усе обмежується до грошевих збірок та публичних виступів. Та наскільки занедбань не булоб по стороні провідних кругів — можна їх надолужити, коли для цього є ще час і охота. Коли є люди, які хочуть крізь жіночу сторінку працювати у цьому напрямі, щоб наше жіноцтво не оставало позаду американського ні старокраєвого, яке не видівши кораблів та хмародерів розбудило у собі культурні заінтересування та голод на освіту спроможімся на невелике зусилля, щоб цим людям таку працю облегчити.

Клявдія Олесницька.

ОХОРОНА ДІТЕЙ ПЕРЕД СУХОТАМИ

У великих містах та багатолюдних центрах населення ледви найдеться доросла людина, якаб ніколи й ніяк не заразилась туберкульозою (сухотами). Розуміється; не всякий, хто заразився, мусить вмирати чи хоч нездужати. Навпаки, людина взагалі здорова, сильна й ведуча правильний спосіб життя, перемагає те зараження навіть не помічаючи, що вона нахапалась туберкульозних бацилів. Звичайно труднїше перемогти те зараження дітям.

До дитини зараза може дійти всякими дорогами. Коли дома хтонебудь хорий та необачно викашлює і випчихує заразливі бацилі, вони дуже легко можуть заразити дитину, що тут же близько живе і з хорим неустанно стрічається. Може набратися заразы, граючись на вулиці в поросі та хапаючи руками всякі нечисті предмети. Врешті може заразйтись молоком заражених сухотами коров, коли те молоко не пастеризоване.

Невелику дозу зараження дитина може перебути без ніякої шкоди. Є навіть деяка користь, коли заражуватись такими невеликими пайками; вони „імунізують" (забезпечують) від більшого зараження. Але небезпечне є так зване „масивне зараження", великою пайкою бакцилів, яке власне найчастіше буває тоді, коли дитина живе в одній хаті й близько пристає з хорим сухітником. Від такого масивного зараження мала дитина, до двох літ, може відразу зломатись і швидко згинути. Більша, до яких десяти-дванацяти літ, може видержати, та хвороба розвинеться пізніше в легких чи в якій іншій частині тіла, і власне така придбана в дитинстві слабість є найбільш небезпечна.

СЛАБІ ОЧІ В ДІТЕЙ

Д-р Арнальд Г. Кегель звертав свого часу увагу, що в школах в Шікаго найдено 31,000 дітей з слабими очима та всякими іншими недомаганнями в очах, та що з того числа більш ніж половина дітей не знала, що їх очам щонебудь бракує, та що про це не знали теж їхні родичі.

Зовсім зрозуміло, що правильно дитина не знає, що вона кепсько бачить. Адже інших очей вона не може спробувати і думає, що так і повинно бути, як є. Але є інші познаки, по яких можна пізнати, як і в кого очі недомагають, а саме:

Червні повіки, або очи запливають сльозами;

частий біль голови, особливо під вечір;

безпричинна втома;

надмірна нервовість;

занедбання в шкільній науці.

Замісць сварити й карати дитину, що вона зле вчиться, треба все переконатися наперед, чи нема тому якоїсь причини без її вини. А такою причиною дуже часто є кепський зір та слабі очі. Багато дітей, що здавалися лінивими та недбайливими, швидко поправились, коли їм дано добре пристосовані окуляри.

В багатьох школах є тепер шкільні лікарі, котрі час від часу провірюють стан здоровля дитини та дивляться, чи є в неї які недомагання і які саме. І коли шкільний лікар повідомить батьків, що в дитини щось недобре з очима, то ті повинні негайно піти з нею до доброго лікаря чи у клініку та заздалегідь зарадити лиху.

АМЕРИКАНСЬКА МАРИНАРКА РОСТЕ З КОЖНИМ ДНЕМ. — Злучені Держави свідомі того, що їхня воєнна вигра залежить у великій мірі від того, щоб випродукувати якнайбільше кораблів. Що це здійснюється, пізнати хочби по тім, що в федеральних корабельних заводах в Карні, Н. Дж. спущено отсе 31-ший тяґаровий корабель, вибудований згідно з пляном воєнної корабельної розбудови.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 8. жовтня, в Нар. Домі, 831 Джзеф Евеню, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. — С. Ґереґа, гол.; П. Олексин, кас.; В. Іванців, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379, відбудуться в неділю, 11. жовтня, в годині 12:30 пополудні, в церковній гали, Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Члени, що довгують, мають прийти і вирівнати свої залеглости, або будуть суспендовані. — Петро Сеньків, предс.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. жовтня, в годині 1:30 пополудні, в У. Р. Домі при Карпендер улиці. Просимо членів прийти на ці збори. — П. Андрушків, секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. — Тов. ім. Івана Франка, від. 253, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться 11. жовтня в українській гали в годині 1. пополудні. Всі члени повинні прийти на час, бо маємо важні справи до вирішення. — За уряд: Д. Харко, предс.; М. Нукіш, кас.; І. Приступа, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні збори 204 відділу відбудуться в суботу, 10. жовтня, в год. 8:15 ввечір, в гали укр. прав. громади, 334 Іст 14. вулиця. На тих зборах обовязково мають бути приявні всі члени відділу, бо є важні справи до вирішення, як: посвячення Прапору Служби („Сервис Флег"), справа надходячого концерту й власного підприємства-балю. — Е. Ляхович, предс.; Микола Близнак, секр.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО САМІТНОГО або ЖОНАТОГО РОБІТНИКА на фарму. Мусить уміти робити трактором і іншими машинами. Голосіться до: **WASIL EWASHKO, R. I, Bath, Pa.**

СТОРОЖ ЗО ЖІНКОЮ в обслугуванню дому на 22 фамілій без опалювання. Гаряча вода. Платня $20.00 і 3 кімнати, **625 East 9th St., New York.** Голосіться від 6. до 8. вечером, або телефонуйте **Beekman 3-1655.** Питайте за п. Rupert-ом.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ СВЯЩЕНИКА ІВАНА ВУЙКОВА, що перебував свого часу в Канаді. Хтоб знав його адресу, прошу ласкаво надіслати до:
Rt. Rev. PETER ZURAWETZKY
1745 Washington Avenue,
BRONX, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 646. Готовість самопожертви.

Загадочна фігура застановила Тарзана. Хто це міг би бути, що не спішить до рятункової лодки, а хоче залишитись на тім потапаючім кораблі?

Він скочив до тої фігури, щоб переконатись, хто вона. Серед диму він пізнав її: це була старушка Ейкерс.

„Що ви тут робите?" — запитав коротко Тарзан. „Ходіть скоро до лодки, бо часу мало залишилось". Але старушка покивала головою.

Лодка вже переповнена. Ще одна особа може зміститись, але нею мусите бути ви. Ви для них потрібні. Щодо мене — я віджила своє і готова вмирати.